

MORGONDAGENS DINOSAURIER

2014-05-14

Av: Movium

La Défense, Paris. Foto: Titti Olsson

Moviums Titti Olsson firar Jobba-hemma-dagen och funderar på vad det betyder för städer att fler har arbeten som inte binder oss till en specifik plats. Vad ska hända med kontorsbyggnaderna när färre människor behöver dem för att arbeta?

Den 26 mars firade jag och många med mig Jobba-hemma-dagen genom att just jobba hemifrån. Alla har inte den typen av arbete, men vi blir fler och fler. Intresseorganisationen Makalösa föräldrar hör till dem som sällat sig till idén, och organisationens generalsekreterare Sophia Lövgren definierar i ett inlägg i Sydsvenska Dagbladet arbete som någonting man utför och inte en plats dit man går. Det får mig att tänka på staden, och vad det gör med staden om och när människor kan välja sin arbetsplats.

Jag tänker på Stockholm. Jag tänker på den modernistiska stadsplaneringsidén som fortfarande gäller, och som går ut på att manifesteras framgång genom att tömma levande stadskärnor eller stadskvarter för att skapa kontorsstadsdelar, allt som oftast med hjälp av skyskrapor. I slutet av förra året berättade Stockholmsskildraren Anders Wahlgren i sin tevedokumentär om rivningarna av Klarakvarteren – och där flög barnet ut med badvattnet, minsann. City blev visserligen precis vad man önskade: en välputsad och effektiv kontors- och servicestadsdel. Men det småskaliga vardagslivet dog, det varken kunde eller skulle leva i den sterila miljön. Det har Stockholms stad ångrat. Sedan 1990-talet pågår försök att göra denna del av Norrmalm till en mer levande stadsdel igen.

Förlegad kontorsstadsdel

La Défense i Paris är Europas största finans-och affärscentrum. La Défense planerades i slutet av 1950-talet och uppfördes som en ren kontorsstadsdel. Syftet var att rusta upp de då förslummade fabriksområdena i stadens utkant och iscensätta en framtidsvision. La Défense fungerar utmärkt som service- och kontorsstadsdel och där finns också bostäder byggda på 1970-talet. Idag rivs de dock för att ersättas med ännu fler och ännu högre skyskrapor, designade av bland annat Norman Foster.

En gigantisk vit trappa leder upp till den lika gigantiska Grande Arche. Snabbt blev det tydligt att det under denna byggnad i jätteskala blåste så mycket att man fick installera ett brutet segel under bågens valv för att det skulle vara möjligt för människor att vistas där. Grand Arche ligger på den historiska axel som börjar i Louvren, går i en rak linje via Place de la Concorde längs Champs-Élysées. Långt borta i diset (detta är dagarna då Paris lider av den omskrivna smogen och erbjuder stadens invånare gratis kollektivtrafik) syns Triumfbågen som en avlägsen pendang: en rak linje från då till nu, rakt in i imorgon.

Nya mötesplatser

Jag äter lunch med G, som arbetat på ett av de stora världsomspännande företagen som tidigt etablerade sig i La Défense. G har både köpt och sålt skyskrapor för sitt företags räkning. I början, berättar G, hade företaget lokaler på spridda håll i Paris. Sedan samlades verksamheten i ett stort modernt kontorshus i La Défense. Snart blev den

skyskrapan för stor, eftersom företagets medarbetare började dela arbetsplatser i kontorslandskap. Det är rätt längesedan nu som företaget lämnade La Défense helt för att krympa sina utrymmen ännu mer och hyra ett nytt och ännu mindre kontorshus ännu längre ut från staden. G har precis gått i pension och har de senaste åren arbetat nästan 80 procent av sin tid hemifrån. Idag skapar företaget nya mötesplatser inne i Paris för att kunna mötas.

Men, säger jag, hur går det ihop med att bostäderna rivs i La Défense och ersätts av fler skyskrapor för nya kontor? Är det inte helt feltänkt?

Nja, säger G, det finns företag som är i början av den här processen. Behovet av stora kontorshus kommer att finnas ännu en tid.

Men sen då, tänker jag. Vad kommer att hända med alla stora tomma skyskrapor i framtiden? Kommer de att stå där som stora dinosaurier?

Drömmar om blandstad

Och vad säger detta om stadskärnans möjligheter? Tänk när allt fler kan definiera sitt arbete som något man gör och inte en plats dit man går, och utifrån det väljer att utföra sina sysslor hemma eller ute i staden, och kan träffa sina kollegor var som helst? Är inte det faktiskt ett hopp om förnyelse av stadslivet, av ännu fler nya typer av arbetsplatser, sådana som vi redan kan se i de större städerna, dit man kommer och stannar ett tag, för att sedan gå hem eller till en arbetskamrat, eller till nästa offentliga mötesplats: ett kafé, ett bibliotek, ett kulturhus, en park?

Alla planerare drömmar om blandstaden, men få lyckas realisera den. Nu är behovet av en flexibel planeringsapparat, styrd av planerare med fingertoppskänsla och välfungerande känselspröt för vad som rör sig i tiden, större än någonsin.